

Джерела та література

1. Weinbrenner J. Soft Power And Har power And Hard Power Apprower Approaches In U.S. Foaches In U.S. Foreign Policy: A policy: A Case Study Comparison In Latin America. URL: <http://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4405&context=etd>
2. Nye J. S. Squandering the U.S. 'Soft Power' Edge. *Front Lines. International educator*. 2007. URL: https://www.nafsa.org/sites/default/files/ektron/files/underscore/frontlines_jan_feb.pdf
3. Konyukhevich Yu. V. Soft power of the United States of America (during presidency of George Walker Bush). URL: https://mgimo.ru/upload/docs_3/konuhevich_USA-Bush.pdf
4. Капітоненко М. Г. «М'яка сила» у сучасній світовій політиці: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Випуск 94. (Частина II). С. 20–29. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/705/662>

Жмура Ольга

Львівський національний університет імені Івана Франка

«М'ЯКА СИЛА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ФРАНЦІЇ

Анотація. У статті досліджується поняття «м'якої сили» на прикладі зовнішньої політики Франції. Проаналізовано основні напрями впровадження такої політики, результати активного стимулювання цього інструменту французької зовнішньополітичної діяльності, а також перспективи її розвитку.

Ключові слова: «м'яка сила», Франція, зовнішня політика, культурна дипломатія.

Abstract. The article examines the concept of "soft power" on the example of France's foreign policy. There are analyzed the main directions of implementation of such policy, results of active stimulation of this instrument of French foreign policy activity, as well as prospects of its development.

Keywords: soft power, France, foreign policy, cultural diplomacy.

В умовах сучасних інтеграційних та глобалізаційних процесів, що передбачають взаємозв'язок та взаємозалежність країн, старі інструменти здійснення політики стають все більше неефективними. Тому «жорстка сила», що донедавна вважалася головним засобом впливу, поступово втрачає свою значущість і відходить у минуле. Країна, що наслідуватиме таку політику, в умовах сьогодення швидко втрачатиме авторитет на міжнародній арені, політичних партнерів та економічні зв'язки. Усе більш значущою стає культурна дипломатія та зміцнення «м'якої сили» держави, що дає змогу реалізовувати національні інтереси, збільшуючи привабливість культури країни та поширюючи її у всьому світі. Найяскравішим прикладом у дослідженні є

Франція, адже ця європейська держава все частіше застосовує подібні інструменти у своїй зовнішньополітичній діяльності.

Сам термін «м'яка сила» (soft power) у науковий обіг був введений американським політологом, професором Гарвардського університету, колишнім заступником міністра оборони США з питань міжнародної безпеки Джозефом С. Наємом-молодшим. За Дж. Наєм, «м'яка сила» (або «м'який» вплив, влада) – це здатність досягати бажаного шляхом приваблення та переконання інших до засвоєння ваших цілей [4, 1–2]. Інакше кажучи, використання «м'якої сили» несе неоціненну користь для інтересів країни, адже дозволяє їй втілювати в життя свої інтереси без погроз чи прямого силового впливу, що вважається набагато престижнішим, аніж «жорстка влада». Саме тому все більше держав вдаються до таких політичних інструментів, аби посилити свої позиції в світі.

Після перемоги на президентських виборах 2017 р. Еммануель Макрон продовжив раніше початий рух в цьому напрямі і ще більше зміцнив його завдяки розгалуженій дипломатичній системі. Зокрема вже у 2017 р. Франція очолила рейтинг «The Soft Power 30» [7] і у 2019 р. знову повторила цей успіх [8]. Однак важливо підкреслити, що у 2016 р. вона посідала лише п'яте місце [6]. Такі досягнення стають предметом наслідування багатьох розвинених країн світу. Очевидно, що французька культура продовжує накопичувати величезну світову привабливість, демонструючи свої досягнення в галузі мистецтва, кіно, їжі, спорту та туризму. Руйнівна пожежа в соборі Паризької Богоматері у квітні 2019 р. викликала підтримку як французької, так і світової громадськості, продемонструвавши глобальний резонанс французької культури, історії та спадщини.

Чи не найважливішим напрямом «м'якої» сили Франції є так звана франкофонія – популяризація французької мови. 20 березня 2018 р. президент Еммануель Макрон підтвердив, що просування французької мови та франкофонії є важливим пріоритетом для Франції. Франкофонія полягає в тому, щоб зробити французьку мову, яка вже є п'ятою найбільш розмовною мовою на планеті, і кількість носіїв якої стає все більшою, однією з найбільших світових мов завтрашнього дня в умовах глобалізації. До того ж завданнями Франції є:

- посилення місця французької мови в системах освіти європейських та міжнародних партнерів;
- пропагування професії вчителя французької мови у всьому світі;
- зміцнення мережі французьких середніх шкіл під час зростаючого попиту на французьку освіту;
- заохочування французьких університетів до міжнародних організацій;
- поліпшення доступу до французької мови для найбільш вразливих груп населення, зокрема для біженців [1, с. 1].

У зовнішньополітичній сфері це активно застосовується у відносинах із країнами Африки, особливо колишніми колоніями. Як приклад можна навести Алжир, де діє міжнародний коледж-ліцей ім. Александра Дюма. Центральне місце у співробітництві займає розповсюдження французької мови, яке передбачає професійну підготовку викладачів французької мови, сприяння створенню центрів інтенсивного вивчення мови у 35 університетах країни [2, с. 40].

У Південній Америці Франція вибудувала особливі відносини із Бразилією. Бразилія є провідним партнером Франції в Латинській Америці з культурного, наукового і технічного співробітництва. У трьох французьких середніх школах (Сан-Паулу, Ріо-де-Жанейро, Бразилія) навчається загалом 2 150 студентів; 1 000 з яких є французами. Альянс Франсез у Бразилії є найстарішим і найбільшим у світі (74 заклади у 52 містах). Бразилія, завдяки її минулим і нинішнім зв'язкам з Францією, має право на отримання членства в міжнародній організації «Франкофонія» [2, с. 41].

В Азії стратегічним партнером Франції, у відносинах з яким активно застосовується «м'яка сила», є Китай. Відбувається активна науково-технологічна співпраця, яка охоплює енергетику, біорізноманіття, сталий розвиток. За 10 років кількість китайських студентів, що навчаються у Франції, збільшилася в 10 разів (2-е місце за кількістю іноземних студентів у Франції). Франція посідає перше місце серед європейських країн та 10 серед країн світу за кількістю іноземних студентів у Китаї. Лінгвістичне співробітництво характеризується зростанням кількості учнів, які вивчають французьку і китайську мови. У 2015 р. майже 50 000 французьких школярів вивчали китайську мову (5 місце серед досліджуваних мов). У Китаї також спостерігається значне зростання кількості учнів, які вивчають французьку мову [2, с. 41].

Іншим не менш важливим напрямом є вплив Франції у сфері здоров'я. З 2000 р. країна відіграє активну роль у розробці ключових глобальних ініціатив у галузі охорони здоров'я. Фінансування Францією сфери охорони здоров'я збільшилося втричі між 2002 і 2013 рр. Зокрема, Франція взяла на себе одну з провідних ролей у глобальному управлінні охороною здоров'я, працювала над захистом глобальної безпеки охорони здоров'я шляхом ефективного реагування на епідемії та привертала увагу до загроз для здоров'я людини, спричинених зміною клімату. Яскравим підтвердженням цього є те, що у травні 2017 р. Франція висловила серйозне занепокоєння поширенням холери в Ємені, яка зазнала найгіршого спалаху у світі в сучасній історії. Окрім заклику до політичного вирішення конфлікту, Франція пожертвувала 2 мільйони євро на надання екстреної допомоги населенню Ємену [5].

Результатами культурної політики Франції вже сьогодні є її позитивне сприйняття в міжнародному середовищі, колосальне поширення французької мови та культури і значний вплив на низку інших сфер. Враховуючи все вище зазначене, можна дійти висновку, що Франція вже сьогодні має хороші позиції, щоб протягом наступних років закріпити свої провідні позиції на міжнародній арені та стати рушійною силою глобального співробітництва.

Важливо підкреслити значущість розвитку своєї «м'якої сили» для України з метою підвищення іміджу у міжнародному середовищі та посилення сфер впливу, беручи до уваги досвід Франції.

Влітку 2020 р. були зроблені чергові значні кроки в напрямі, що підпадає під назву «публічна дипломатія». «Український інститут є нашою зброєю, нашим інструментом публічної дипломатії. Нарешті затверджена стратегія, яка

визначає розвиток цієї важливої для зовнішньої політики інституції на наступні п'ять років», – сказав міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба [3].

Проте в жодному разі не можна стверджувати, що є доречним запровадження абсолютно ідентичної програми нарощення інструментів культурної дипломатії, адже Україна – держава з унікальною історією та культурою, тому варто враховувати специфіку та зосереджуватися на власних сильних сторонах, які відкриватимуть великі перспективи.

Джерела та література

1. Авраменко В. «Франкофонія у зовнішньополітичному курсі сучасної Франції». URL: <file:///C:/Users/demyd/Downloads/8318-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-16708-1-10-20200512.pdf>
2. Беженар М. І. «М'яка сила» у зовнішній політиці Франції. URL: https://eprints.oa.edu.ua/8114/1/NZ_stud_Mizhnar_vidnos_Vyp_4_web%20%285%29.pdf
3. ««М'яка сила»: голова МЗС розповів, в яких країнах передусім планує працювати Український інститут». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kuleba-stratehiiia-urkaiinskoho-instytutu/30758662.html>
4. Святковська Ю. Ю. «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики держави. URL: <file:///C:/Users/demyd/Downloads/199792-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-446276-1-10-20200330.pdf>
5. Soft Power and Global Health Diplomacy: the Rise of France. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/soft-power-and-global-health-diplomacy-rise-france>
6. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2016. URL: <https://portland-communications.com/pdf/The-Soft-Power-30-Report-2016.pdf>
7. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2017. URL: https://softpower30.com/wp-content/uploads/2018/07/The_Soft_Power_30_Report_2017-1.pdf
8. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2019. URL: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>

Мусіюк Інга

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ОБРАЗ РОСІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ СВІТОВИХ РЕЙТИНГІВ

***Анотація.** У статті висвітлено питання позиції держави у світових рейтингах і вплив рейтингів на образ держави на прикладі Російської Федерації. У результаті проведеного аналізу зроблено акцент на особливостях репрезентації Росії як актора*